

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina: 3 mėn. 10 auks., 6 mėn. 20 auks., 12 mėn. 85 auks. Atskiri numeriai 80 skat.

Eina vieną sykį į savaitę.

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyrius (Oedimino g-vė Nr. 19).

Nr. 20 (52)

Kaunas, 1920 m. gegužės mėn. 13 diena

II metai

Gegužės 15 dieną atidromas Lietuvos Steigiamasai Seimas.

Kiekvienam besilavinančiam ir mėgstančiam skaityti būtinai reikia turėti A. RIMKOS:

Skaitymo Vadovėlis

antroji pataisyta ir papildyta laida su kapitono P. RUSECKO priedu

Kariškių Knygynėlis:

Knyga gražiai išleista, 36 puslapių,

KAINA 3 AUKS.

Reikalaukite iš Gener. Štabo Literatūros Skyriaus ir visuose knygynuose. (Kariškiai, perkantieji tiesiog iš Lit. Sk. arba Švietimo Komisijose, moka tik 2 auks.).

Jau išspausdinta

popierio laiškams

su gražiomis eilėmis.

Galima gauti Gen. Št. Lit. Skyriaus Kultūros ir Švietimo Sekcijoje.

Gen. Št. Lit. Sk. Kultūros ir Švietimo Sekcija
Kariuomenės kultūros
ir švietimo reikalams

Gegužės 13 dieną (per Šeštines) rengia

Gegužinę Koncertą

Važiuos garlaiviu RAUDONDVARIO link.
Vakare 8^{1/2} val. Raudondvario tūmuos bus Koncertas

Maloniai sutiko dalyvauti: P. p. V. Grigaitienė, V. Solovjeva-Olekienė, A. Oleka, P. Oleka, M. Leškevičius, V. Žadelka.

Po koncertui ŠOKIAI

Bus bufetas | Iš Kauno išvažiuos garlaiviu «Nemunas» lygiai 2 v. p. p. Bilietų išanksto galima gauti Kultūros ir Švietimo Sekcijoje (Duonelaičio g-vė Nr. 2), Generalinio Štabo Literatūros Skyriuj ir p. Gustaičio kavinėj. | Karo orkestras.

Karo apžvalga.

Balandžio 13 d. — gegužės 8 d.

Santykiai su lenkais. Lenkams pradėjus ofensyvą prieš bolševikus, visos jų pastangos nukreiptos į frontą su pastaraisiais. Bolševikų frontan per Vilnių gabena įvairias kariuomenės dalis. Nuo mūsų fronto lenkai ima sveikus pulkus ir jų vieton prisiunčia gerokai apdaužytas dalis iš bolševikų fronto. Tokiu būdu, nuo mūsų priešų fronto paimtas 41 pėst. Suvalkų pulkas ir jo vieton prislūstas 42 pėst. Baltstogės pulkas, kuris yra labai nukentėjęs.

Bendras lenkų kariuomenės skaičius mūsų fronte sumažėjo ligi 7—8 tūkstančių. Taip pat sumažėjo ir rezervų skaičius Vilniuje. Sargybas Vilniaus įguloj neša moterų bataljonas.

Lenkai kai kuriose fronto vietose kasa apkasus ir tempia spigliuotų vielų pinkles.

Pagal demarkacijos liniją įvyko šie nuotikiai.

Bal. 13 d. 20 lenkų kareivių, 3 karininkams vadovaujant, užpuolė mūsų sargybą Mizerių kaime į Vakarus nuo Druskininkų ir paėmė 3 kareivius nelaisvėn.

Bal. 16 d. lenkai užpuolė mūsų sargybas Šališkiuose ir, Savėlinuose. 5 mūsų kareiviai pakliuvo nelaisvėn, kurių 3 nurėdyti ir nuauti parbėgo atgal.

Bal. 17 d. lenkai užpuolė apiplėšti Vorviškių kaimą, bet išvyti, netekę 1 sužeisto kareivio ir 1 arklio.

Bal. 18 d. apie 7 val. ryto lenkai apšaudė iš kulkosvaidžių mūsų sargybą Lialiuose, į pietus nuo Čiobiškio. Vienas mūsų kareivis sužeistas.

Bal. 18 d. Galvenčių kaime, netoli Kadyšio mūsų žvalgai susitiko su lenkų būriu su kulkosvaidžiais bekliaušiniaujančiais. Musiškiei šautuvų ugnimi išvijoj lenkus už demarkacijos linijos. Vienas lenkų nukautas ir 1 sužeistas.

Bal. 19 d. lenkai apšaudė iš šautuvų ir kulkosvaidžių mūsų sargybas Lialiuose ir Ksaverinavę nuo Čiobiškio į pietus. Musiškiei atsakė ugnimi. Šaudymos laike vienas lenkas užmuštas ir 1 sužeistas.

Bal. 20 d. lenkai vėl šaudė Ksaverinavę ir mėgino pereiti Nerio tiltą. Po 3 valandų šaudymos lenkai pasitraukė. Lenkai turi nuostolių užmuštais.

Bal. 22 d. lenkai puolė mūsų sargybas Kulakiškiuose, Balčariškiuose, Berdiškiuose, nuo Žiežmarių į pietus. Mūsų šautuvų ir kulkosvaidžių ugnimi užpuolimas atremtas.

Bal. 23 d. lenkai puolė mūsų uztvorą Junkūnų kaime, pietų rytų šone nuo Ūkmergės, bet, sutikti mūsų ugnimi, veik pasitraukė. Sužeistas vienas mūsų kareivis.

Geg. 2 d. apie 100 lenkų su 2 kulkosvaidžiais užpuolė prie Skiemonių, netoli Utenos, mūsų sargybą, smarkiai ją apšaudydami. Mūsų ugnimi lenkai išsklaidyti. Lenkų 1 nukautas ir keletas sužeistų.

Geg. 6 d. lenkai apšaudė iš kulkosvaidžių Ksaverinavo kaimą, bet be pasekmių.

Geg. 7 d. lenkai apšaudė pagal Veprius Juozapavo dvarą. Mūsų ugnimi greitai nutildyti.

V. Lnt. Urbaitis.

I Naują kelią įžengiant.

Pagalios sulaukėme didžiausios mūsų šalies šventės — Steigiamojo Seimo atidarymo dienos.

Tos dienos mes laukėme metų metais; dėl jos mes kankinomės carų kalėjimuos, vargome, mūsų knygas per sieną, budrių žandarų saugojamą, gabendami, vargome slaptai tamsiomis naktimis besitardami, po miškus ir pelkes beklaidžiodami, nuo caro šnipų besislėpdami, metų metais ramios valandėlės neturėdami...

Kad tos dienos mes niekad nesulauktume, kaizerio valdžia, Lietuvon įsiveržusi, suspaudė mus, užgniauzė mums burną, ištiesė savo žiaurią geležinę šarvuotą ranką mūsų sielai išplėšti; marino mūsų tvirtesnios dvasios žmones Vokietijos kalėjimuos, po miškus lyg kokius piktus žvėris, juos gainiojo, steigė mūsų vaikams savo nuodingas mokyklas, veisė šnipų pardavikų gaujas...

Tai dienai iškovoti mes didžiu vargu ginklo stvėrėmės; mes, lietuviai, sudarėme iš savo geriausios jaunuomenės pulkus; mes rėdėme ir valgydinoje juos...

Ir atėjo sunki kovos ir išmėginimo valanda: silpni skaičiumi, ginklais, tvirti dvasia stojome prieš šarvuotąją Maskvą, prieš Bermontą plėšiką, prieš lenką, piktųjų dvarininkų sėbrą.

Ir nuo pat Povilo Lukšio ir Antano Juozapavičiaus mirties mūsų pulkus lydėjo tik viena susipratusių lietuvių mintis, tik vienas pageidavimas: Kovokime dėl mūsų Nepriklausomybės, duokime progos Steigiamajam Seimui susirinkti.

Tikrai ištroškę laukėme Steigiamojo Seimo. Klek vienas supratome: susirinks Steigiamasai Seimas — bus Lietuva Nepriklausoma, įžengsime į laimingesnį gyvenimą, nesusirinks — vergausime kaip, amžiais vergavome, sunkų jungą vilkdami.

Priešai gerai mūs reikalą suprato. Ir pasiryžo jie: žūt but neduoti lietuviams Nepriklausomybės, neleisti jiems Steigiamojo Seimo išrinkti ir sušaukti. Todėl tai jie pakėlė prieš mus ginklą, todėl tai jie stengėsi piktą riaušių žolę mūs tarpe jie sėti; melavo, aukso kalnus žadėjo, tūkstančius lapelių skleidė, siuntė papirktuosius agitatorius provokatorius ir ką tik sumanydami darė. Bet sveika lietuvių dvasia tvirta ranka atrėmė priešų kardą, atsispyrė piktoms pagundoms, nesuardė dar nesutvirtėjusios valstybės...

Tačiau darbas, ir vargas dar toli gražu nebaigti. Steigiamasai Seimas darbuosis ne mėnesį, bet ištisus metus, o gal ir daugiau, nes didelis darbas jį laukia.

Vistiek, jei daugelį metų kokiame nors ūky nebuvo šeimininko, o ūkj vedė jo įgaliotinis ar pasamdytas žmogus. Atėjo šeimininkas ir tas samdininkas ar įgaliotinis atiduoda jam raktus, duoda savo darbo apyskaitą, nustoja šeimininkavęs — pasitraukia, atsisitadydina.

Ir Steigiamajam Seimui, tam tikram Lietuvos šeimininkui susirinkus, visi turėjusieji Lietuvoj valdžią, atsisitadydina, duoda jam savo veikimo apyskaitą: atsisitadydina Valstybės Prezidentas, ministerių kabinetas, baigia savo dienas Valstybės Taryba. Ir ta tvarka (konstitucija), pagal kurios šalis buvo valdoma, Seimui susirinkus, baigiasi.

Bet šalis negali būti nei vienos dienos, nei vienos valandos nevaldoma, be tam tikros valdymo tvarkos (konstitucijos). Todėl ir Seimas, pakol bus išdirbta nauja konstitucija, turės šalį pagal seną konstituciją valdyti, gal ir net tuos pačius ministerius bent trumpam laikui palikti ir t. t.

Juk naujos tvarkos per vieną dieną nenustatysi, konstitucijos taip greit nepagamins, nors pirmučiausia, tai būt Steigiamasai Seimas ir imsis konstitucija rūpintis. Tai bus vienas svarbiausių ir atsakomingiausių jo darbų, nes konstitucijoje aiškiai turi būti nurodyta, kaip Lietuva Valdysis: kiek metams rinkti Prezidentą, kiek metams Seimo (jau paprasto) atstovus, kaip ministeriai ir valdininkai atsako už savo darbus Seime prieš tuos žmonių atstovus ir t. t.

Konstituciją beišdirbinėjant, Steigiamasai Seimas drauge turės daryti ir daug kitų darbų. Jis nustatys santykius su mūsų kaimynais ir apskritai užsieniu, išriš žemės klausimą (dvarų padalinimą), sutvarkys piniginius reikalus, mokyklas ir apskritai švietimo reikalą, darbininkų dalykus ir tt. Žodžiu sakant turės visą gyvenimą iš naujo sutvarkyti ir naujus, tvirtus pamatus Lietuvai padėti.

Darbas didelis, sunkus ir vieniems atstovams gal ir sunkiai pakeliamas. Tą darbą dirbti privalo padėti visa visuomenė. Kas savo mokslu, kas praktiškais gyvenimo nurodymais, o mes, kariškiai: palaikydami reikalingą tvarką viduje (jei iš mūs to pareikalaus)

ir gindami Lietuvą nuo jos piktųjų priešų iš lauko.

Ir eis tas Seimo darbas diena iš dienos, ir plėsis jis vis plačiau ir plačiau, kasdien vis naujų vaisių atnešdamas. Ir kantriai tų vaisių laukime, ir būkime rimti žmonės, supraskime, kad ir Steigiamasai Seimas nepanaikins viena diena mūsų vargų bei bėdų, kad jo dargi ir užduotis ne visus žmonių vargus pašalinti, visiškai gyvenimą sutvarkyti, bet tik padėti mūsų gyvenimui naujus pamatus, nustatyti patį tą gyvenimo kelią, atlikti svarbiausius valstybės kūrybos darbus, nesileidžiant į smulkmenas. Galutinai kraštams tvarkyti nuolatini Seimai, kurie bus renkami kas keli metai, kada Steigiamasai Seimas bus savo darbą pabaigęs.

Kar. Rus.

Neklaidžiokime tarp knygų.

Iš seno jau yra žinomas pasakymas: jei koki darbą dirbti, tai dirbti gerai ir ligi galui. Tas pasakymas ypač tinka lavinimosi reikale.

Lavinimasis arba apskritai knygų skaitymas nėra tai toks paprastas darbas, kaip tai ne vienam mažai prityrusiam gali pasirodyti. Čia ypač reikalinga sistema (darbo tvarka), o ne vien tik imk knygą ir skaityk.

Netvarkingai (be sistemos) vedamas lavinimosi darbas dažniausiai maža naudos atneša, o kartais atsitinka, kad toks skaitymas skaitančiam esti tiesiog kenksmingas; galvoj neprašvinta, bet pasidaro kaž koks mišinys, arba, kaip senovės graikai sakydavo, chaos.

Svarbiausia gero skaitymo bei lavinimosi ypatybė, tai tamtikra knygų skaitymo eilė. Ir be aiškinių visiems turi būti aišku, kad pirmučiausia reikia skaityti labiausia prieinamas knygas, arba, kitaip sakant, nuo lengvųjų eiti vis prie sunkesnių, tik labiau apsiskaitusiems suprantamų. Bet žinok tu, žmogus, kurios knygos labiau suprantamos, kurios sunkiau, jei esi mažai skaitęs, mažai išsilavinęs. Juk kiek norint esti atsitikimų, kad ir gerai prasilavinęs žmogus kartais nežino, kurią knygą pirmiau jam rūpiamuoju klausimu skaityti, o kurią vėliau. Taigi čia jau reikalingas vadovas, kuris vestų besilavinantį, skaitantį tarp visos tų knygų daugybės (ypač jei paimti svetimą literatūrą), su kuria prisieina turėti reikalus.

Bet ir vėl: ne kiekviena rodos suprantamai parašyta knyga yra verta skaityti. Juk kiekvienoje literatūroje yra kiek norint šlamšto, ypač parašyto taip, kad liaudžiai būtų įskaitoma. Čia ir reikia žinoti, kaip atskirti pelus nuo grūdų. Reiškia čia ir vėl reikalingas vadovas.

Bet gi antra vertus svarbu besilavinant nenuieiti kokiu nors vienu siauru keliu, o įgyti kiek galint platų, visapusį išlavimą bei apsiskaitymą. Sunku vadinti žmogų išsilavinusiu, jei jis yra prisigėręs tik vienos kokios pakraipos minčių, jei jis tik su vienos partijos (mokyklos, sistemos) pasauliažvalga susipažinęs ir ją akiai garbina ir dar akliu seka. Juk dar senovės rimėnai sakydavo: jei nori pažinti tiesą, tai išklausyk, ką įvairių pažiūrų žmonės sako. Bet sugebėk tu, žmogus, be vadovo, be nurodymų skaityti taip, kad įstengtum visus pažinti, o visus pažinęs savo tvirtą nuomonę išdirbti, o ne akiai paskui vienos pakraipos žmonių nuklysti.

Arba, padėkime, kas nors sumanys susipažinti su koperacija. Klausimas įdomus, gyvas, svarbus, turintis didelę ateitį. Bet kas iš to, jei jis visai nepasirengęs imtu kad ir lengviausias koperacijos knygas skaityti. Perskaitytų vieną, kitą pačią lengviausią knygą ir turėtų sustoti. Toliau jis jau nebegalėtų skaityti, nes

jam tolimesnės, svarbesnės koperacijos knygos nebūtų suprantamos: jis, mat, pirmiau turėjo susipažinti su visuomenės gyvenimo mokslu, o jau paskui koperacijos klausimą tyrinėti. O kad geriau, tikriau suprasti visuomenės gyvenimo mokslą, pirmiau reikia bent bendruose ruožuose susipažinti su istorija bei tautų gyvenimu ir t.t. Ir kaip gi čia be nurodymų apsieiti?

Ir taip kiekviename žingsnyje. Žmogus, suradęs laisvo laiko, patogių sąlygų, — nori mokytis, bet pasiėmė knygų — ir atsidūrė lyg užkerėtame miške: nežino, kur eiti, kur ką ieškoti; skalto, vargsta, kamuojasi, o naudos vis maža. Pagalios vienas kitas, pavargęs, prisikamavęs sviedžia knygą kampan, manydamas, kad knygos jam negali būti naudingos ir suprantamos.

Salyse, kurios jau senai nepriklausomos, žmonių švietimas aukštai pastatytas. Ten žmogus, sumanęs lavintis, ras tinkamų nurodymų mokyklose arba apskritai pas išsilavinusius, apsišvietusius žmones. Pas mus trūksta mokyklų, trūksta ir plačiai visapusiai išsilavinusių žmonių. Bet lavintis, ypač mums, kariškiams, reikia šiandien, reikia neatidėliojant.

Kur gi čia tų patarimų, tų nurodymų rasti? Nėgi laukti, kad visur, lyg grybų po lietaus, pridigs mokyklų, atsiras užtektinai apšviestų žmonių. Taigi jei nėra gyvo pavyzdžio, imkimės pačios knygos, kad su viena knyga kitas knygas nuveikti. Ir tokia knyga mūsų literatūroje jau pasirodė. Yra tai tik ką iš spaudos išėjusi A. Rimkos **Skaitymo vadovėlis**.

„Skaitymo vadovėlis“ nurodo, kam kokios knygos ir kokioje tvarkoje skaityti, kad iš skaitymo tikrai naudos turėti ir pasidaryti visapusiai (o ne siaurai partiyviai) išsilavinusiu žmogumi. Todel:

a) visos knygos ten paskirstytos į tris skyrius, — pirmas skyrius bepradedantiems skaityti bei lavintis; antras — jau labiau prasilavinusiems arba, kitaip sakant, tiems, kurie pirmą skyrių perėjo; trečias skyrius tiems, kurie nori giliau su kokiu nors klausimu susipažinti, taigi yra pirmą ir antrą skyrių perėję;

b) nurodoma, su kuriuo mokslu pirmiau reikia susipažinti, kad kiekvienas mokslų būtų gerai ir teisingai suprantamas;

c) nurodo knygas, neprisilaikydamas kokios nors partijos, kokios nors vienos pažiūros bei pakraipos, bet kiekvienam klausimui nurodo įvairių pažiūrų autorių raštus;

d) nurodo tik geresnes mūsų literatūroje knygas.

Ir belieka besilavinantiems tik vienas pageidavimas išreikšti: kiekvienas būtinai privalo tą „Skaitymo vadovėlį“ turėti, kad su juo, tartum su kokiu kelvedžiu, tarp knygų neklaidžioti.

P. R.

✓ D V I M Y L I M O S .

Myliu karštai, tave Tėvyne,
Ir tau aš atnešu krūtinę;
Ir dėl tavęs aš lieju kraują,
Nutiesęs žemėj kelią naują.
Myliu tave ir taip mylėsiu,
Ir tau aš dirbsiu ir kentėsiu.
Mylėti niekad nepaliausiu
Su priešais dėl tavęs kariausiu.
Myliu karštai tave, brangioji,
Tu mano siela nekaltoji;
Širdis siela, mintis, svajonės.
Aukotos tau be abejonės.
Ir taip karštai tave mylėsiu,
Su meile dirbsiu, kiek galėsiu.

Tyslevas

Kareivių mintys

Atsargiau su draugais.

Žmogus pasaulyje negali vienas gyventi; jam reikalinga draugystė. Daugelis skaito draugu kiekvieną susitikimą žmogų, kuris moka jam pasigerinti, užjaučias jo pageidavimams, su juo sutinka pažiūromis ir t. t. Bet tuo keliu ieškodami draugų, dažnai turime apsi-vilti. Mūsų jaunučiai vyrai, papuolet kariuomenėn, miestan, dažnai ieško sau draugų miestiečių tarpe, kuriuos ir randa, bet kartais susiartina su tokiais žmonėmis, kurie įklampina mūsų vyrus į nelaimę. „Su koku sutapsi — tokiu pats tapsi“ — sako jietuvių priežodis. Ir teisingai: jau daug yra tokių atsitikimų, kad nedori draugai mūsų neprityrusius sodiečius ap-gavo, sukdami jiems galvas visokiais miestieškais gudrumais. Jau nievienas jaunutis — kareivis sėdi kalėjime — o gal net ir mirė per tokių „draugų“ malonę.

Miesto žulikėliai, kurie greičiausiai ieško draugystės kariškių tarpe, daro tai savo naudai, nes kur civilis neturi teisės įeiti — ten kareivis gali būti įleidžiamas, ko civilis negalės padaryti — padarys kareivis.

Kodel toki gaivalai ieško draugystės kariuomenės tarpe, — visai nesuprantam. Jeigu jiems reikalinga pernešti ginklų iš vienos vietos į kitą ar kitų panašių dalykų, tai kareivis yra jiems geriausias įrankis, kuriuo galima pasinaudoti šiam darbui.

Daugelis, perskaitę šį straipsnelį, pamąstys:

— Kaip gali mane draugai, kas jis nebūtų, priversti pernešinti jiems ginklus, eiti su jais plėšti, vogti ir t. t., kuomet aš esu doras žmogus. Aš tokiam kareiviui patarčiau geriau visiškai nedraugauti su tokiais „draugais“, ir neklausyti jų gundinimų. Tiesa, ne visi papulsi į tokią draugystę, o daugelis ir papuolet sugebės nepasiduoti jos blogai įtakai, bet juk ne visi žmonės vienokio būdo; vienas tvirtesnis — kitas silpnesnis. Antra, tieji miestiečiai prigavikai — išnaudotojai yra labai gudrūs; jie iš kelių pasikalbėjimų pažįsta žmogų ir prie savo darbo eina ne akiai, bet tam tikru išdirbtu planu. Čia paduosiu vieną tokių atsitikimų.

Jonas G. N. batationo kareivis, tikrai teisingas ir doras vaikinys, atvažiavęs Kaunan, susipažino su vienu vaikinu ir veikia su juo visiškai susidraugavo. Tas jį supažindino su keleta savo draugų, kurie atrodė gan apsišvietusiais, maloniais, gerais vaikiniais. Vieną dieną jie pasikvietė jį pas save į varduves vieno savo draugų; pokylis užsitęsė lig vidunakčio. Pokylis buvo valgymų ir gėrimų tokios rūšies, kokių Jonas, namie gyvendamas, nebuvo ragavęs. Parėjęs namo gerai įkaušęs, džiaugėsi, kad atrado tokius draugus, kurie jį taip maloniai pavaišino. Kiek laiko praslinkus, buvo kito draugo varduvės, į kurias ir Jonas vėl buvo pakviestas. Gerai įsigėrę, visi susėdo kortomis iš pinigų lošti.

— Ko tu Jonai nesėdi? — paklausė vienas draugų.

— Pinigų neturiu, — atvirai prisipažino Jonas.

— Mat mums dar algos nemokėjo...
— Ar tik toks reikalas? — pertraukė jį vienas draugų; — Taigi menka bėda! Kas mes būtume per draugai, kad leistume draugui tokiais menkniekiais rūpintis. Jei nori aš tau galiu paskolinti 100 auk. Gavęs algą, man atiduosi, o dabar dėl visa ko išduosi man tik parašą.

Prasidėjo lošimas. Iš karto Jonui sekėsi, bet valandai praslinkus, turėjo skolinti jam kitą šimtinę; potam trečią, ketvirtą ir t. t., o rytui brėkstant, lošimui pasibaigus, jau jis buvo skolingas draugams apie 1800 auk.

— Nenusimink! — drąsino jį draugai, — rytoj ateisi — atsiłoši.

Ant rytojaus Jonas vėl pralošė apie 1000 auk., o draugai vis skolino ir tik parašą ėmė, ramindami atsiłošimu; ir taip kasdien belošdamas, Jonas įsiskolino draugams apie 6000 auk.

Praslinko savaitė. Draugai Jono jau nevadino lošti. Vieną vakarą, kuomet jis pas draugus nuėjo, jie pradėjo prašyti atiduoti skolą, priešingai — grasino teismu. Žodis „teismas“ Jonui rodėsi baisiausiu daktu ir nežinodamas ką daryti, jis pradėjo aimanuoti, iš kur gaut tokią sumą pinigų.

Tuomet draugai pradėjo Jonui užjausti ir kažkoku netikėtu būdu pradėjo keikti turtinguosius, kurie turi sau tūkstančius susikrovę, o bėdnuomenė turi tentintis sudilusiais skatikais. Ilgai ginčijosi, kalbėjo, bet galų gale priėjo prie išvados, kad reikia eiti atimti iš buržujų, kad sau turėti geresniam pragyvenimui.

Jonas iš karto tam visam prieštaravo, sakydamas, kad tai yra nuodėmė; tuomet draugai paaikšino, kad jie visai neatims, tik pasiskolins, o kuomet ateis geresni laikai — tai atiduos. Laikė tų visų ginčių, kad gerklė neišdžiūtų, draugai save ir Joną vaišino degtine, ir kiek laiko praslinkus, Jonas sutiko nueiti pas „buržujus“ padaryti paskolą. Tą patį vakarą jie nuėjo plėšti pas vieną turtingą ukininką. Žygis gan gerai nusisekė.

Ant rytojaus Jonas, sąžinės griaužiamas, vaikščiojo kaip nesavas; kad kiek nusiraminti, nuėjo pas „draugus“, kurie pradėjo jį raminti, buteliuku ir gražiais žodžiais.

Kiek laiko praslinkus, „kompanija“ išplėšė pinigus vienam pirkliui, o kad po antro plėšimo Jono sąžinė jau ne taip jautri buvo, tai jis su „draugais“ pradėjo vogti bei plėšti, kol vieną gražią naktį nepakliuvo jis su visa savo kompanija kalėjiman.

Štai prie ko privedė bloga draugystė!

Tad atsargiau, draugai kareiviai, su visokiom draugystėm; nepažindami gerai žmogaus, nevadykim jo draugu, atmindami priežodį!

— Su koku sutapsi — tokiu pats tapsi.

Bet ypač saugokitės mūsų miestiečių — jų „šviesa“ yra labai menkos vertės, o sugėdimas, o dvasios supuvimas labai didelis.

Kareivis Ciliukas.

Vargo poeto

Savanoriai.

(Žiūr. „Kar. Žod.“ Nr. 19.)

Vėjas jau nuščiuvė ir skaistus mėnulis iš už debesų išplaukė ir viską aiškiai balta šviesa nušvietė. Dangus žvaigždėmis mirgėjo.

Greitai įvažiavo į mišką. Skarotos pušys miegojo, sniegu apsisupusios, mažos eglės, iš po sniego kyšodamos, metė skersai vėžių šešėlių. Visi roges ty-lėjo. Niekas nenorėjo gadinti tylos, kuri apgaubė visą mišką. Taip ramu buvo, kad visą kelią net kiškio nesimatė. Už geros valandos išvažiavo iš miško į lauką. Tėvas sustabdė arklį ir visi iš rogių išlipo. Jonas tėvui rankas ir veidą išbučiavo ir visi nuėjo link netoli matomo kaimo.

Tėvas apuko roges, dar kartą pažvelgė į nui-nančius ir sukirtęs arklį, atgal nuvažiavo.

Mūsų bėgliai, prisiartinę prie pirmos kaimo trobos, sustojo jos šešėly, o Pranas, išsiėmęs iš po skverno šautuvą, per petį persikabino ir priėjęs prie langų ėmė barškinti.

Po valandėlės troboje ėmė kaž kas kuždėti ir pasigirdo mieguistas balsas:

— Kas čia?

Pranas buvo viską iš anksto apgalvojęs ir dabar atsiliepė rusiškai:

— Otvoriai tam, dubynai!

Šeimininkas šakalį užsidegė ir, į priemenį išėjęs, duris atsklendė. Pranas vėl rusiškai paklausė:

— Našych tovariščei est v derevne? (ar mūsų draugų sodžiuj nėra?)

— Ne, tamsta, nėra, nėra; vakar buvo užvažiuavę, bet tuoj už miško į viensėdį nuvažiuavo.

— Čort, proklatyj žmudziak! — lyg supykęs išskledė Pranas per dantis ir rusiškai pašaukė draugus.

Šeimininkas tuoj duris užsisklendė, bijodamas neprašytų vėlybų svečių. Dabar Pranas ir visi linksmūs buvo, nes jie drąsliai per kaimą eiti galėjo.

Išėję iš kaimo nekieno nepajusti, pasuko dešininį į mišką, kur ėjo kelias. Vietos visiems gerai buvo žinomos.

Ir dabar jie traukė į Tytavėnus, kur, kaip girdėjo buvo lietuvių nebolševikų komitetas, jis net padvadas keliaujantiems Kaunan davinėjo.

Miškas tyliai snaudė. Visą laiką reikėjo eiti per gilų sniegą, kur tik vienos vėžės pravažiuotos buvo. Visi sušilo ir ėmė kojos skaudėti. Valandėlei sustojo pailsėti. Pranas ant išsikišusio kelmo atsistojo ir prakaitą iš po kiškinės kepurės šluostydamas, tarė:

— Kažin pas tą viensėdį už miško raudonųjų ar yra, ar ne?

— Kažin? — visi pratarė jį žiūrėdami, taip jie juo buvo užsitikėję. Kiek pailsėję toliau keliavo. Ėjo geroką valandą. Jau ir miškas baigėsi. Per retus me-

džius jau matėsi viensėdžio trobėsiai. Tai pavojingiausia vieta telikusi.

Išėję pamiškėn, vėl visi sustojo ir pradėjo tartis, kaip pro viensėdį neužmatytiems praeiti. Ar eiti, ar palaukti kol mėnuo nusileis ir tamsiau paliks. Nutarė po du iškart eiti.

Jonas su Petru išėjo pirmieji. Pranas liepė jiems palaukti, už tiltelio pamiškėj, anoj pusėj viensėdžio lauko. Pirmieji drąsliais žingsniais nuėjo. Jau jie laimingai praėjo viensėdį ir ant tiltelio susėdo. Dabar jau Pranui su Juozu ellė eiti. Ir jie jau baigė praeiti, kaip staiga šunes sulojo.

Visi pasileido bėgti miško link.

Ant šunies lojimo iš trobos išbėgo sargybinis ir, pamatęs bėgančius, šovė. Kulka, atsikirtus į kletą nupustytą kelią, suzvimbė ore virš pačių bėgančiųjų galvų.

Pranas į griovį atsigulė ir šautuvą ištiesė. Bet Petras jį sulaukė:

— Ko tu čia triukšmą kelsi, geriau bėkim.

Ir nubėgo pagužomis giliau į mišką.

Sargybinis dar kartą šovė—kulka vėl netoli prašvirktė, o ant šaudymo iš trobos išbėgo dar keli ir ėmė visi vyti ir sustodami šaudyti ir rėkti:

— Stoi, stoi!

— Vyrai, prasiskirkit! — tylomis prašnabzdėjo Pranas ir, pabėgęs ir už tankaus krūmo prigulęs šautuvą ištiesė.

— Pokšt! — miške suskambėjo ir viens raudonasis aukštelininkas atvirto.

Petras, kurs už kitus drąsesnis buvo, greit išmestą šautuvą pagrobė ir ištiesė į kitą bepuolantį. Išsyk du šuviu pokšteležo ir vėl vlenas puolantis atvirto.

Sofija Čiurlionienė
(Kymantaitė).

Kareivio garbė.

2. Kas tai yra kareivio garbė?

Kiekvienas kareivis mano, ypač tie, kuriems teko mūšyje dalyvauti, jog kareivio garbė tai tik gerai kovoje muštis ir laimėti. Mano, jog kareivio garbė tik tame, kad būti drąsiu ir narsiu. Tuo tarpu, rimtai pagalvojus, ir į gyvenimą pažiūrėjus, darosi aišku, jog kareiviui, kad užsipelnyti garbės, maža būti drąsiu ir narsiu.

Kodel maža? O todėl, kad negi nuolat bus karas, kareivis negi tik su priešu tesusiduria. Kareivis reikalingas ir ramiu laiku. Kareivis gyvena savame krašte, tarp savo žmonių; jis yra savo krašto pilietis, ir jo pareiga, kaip ir kitų, būti geru padoriu piliečiu. Dar daugiau pasakysime: dar didesnė kareivio pareiga prieš savo visuomenę, nes jis stovi pirmoje tos visuomenės vietoje. Kareivis tai ne tik paprastas krašto pilietis, — jis to krašto laisvės, ramybės ir tvarkos gynėjas. Kada suprasi šitą kareivio pašaukimą, tai bus aišku, jog kad būti pilnai garbingu kareiviu, maža tėra pasirodyti narsiu ir drąsiu, susitikus su priešais. Kyla klausimas: su priešais tai aš narsiai mušiuos, bet... koks aš esu tarpe draugų? Koks esu santykių su visuomene? Koks esu, atėjęs į kokį kaimą, į miestelį, į žengęs į nepažįstamų žmonių trobą? Ar visur ir visados aš elgiuos taip, kad kiekvienas pilietis galėtų mane gerbti?

— Koks gi aš turiu būti? — paklaus savęs kareivis. Turi būti blaivus, padoras, kantrus, su draugais malonus, su visais visados mandagus. Pasiziūrėkime dabar pačiam jį tas ydas ir nedorybes, kurios teršia kareivio garbę, kurių reikia saugo-

tis kaip ugnis, nes jos pakerta jėgą, ardo tvarką ir priešui kelią atidaro.

Girtuoklybė stovi pirmoje eilėje. Du baisiausių girtuokliavimo apsireiškimų šaknyse pakerta kiekvieną geriausį darbą, gražiausią tvarką.

Pirma—naikina sveikatą, atima sveiką protą, temdo blaivumą, žmones gyvuliais verčia.

Antra—tarnauja kyšiams, papirkimams, neteisymbel kelią skina, teisybei kelią užkerta.

Dabar paklausime: Kam labiausiai reikalinga sveikata, blaivus protas, stipri valia? Kieno širdis turi būti karšta, o kantrybė ir patvarumas tarytum iš plieno? Kas turi už visus labiausiai mokėti klausyti ir valdytis. Tas, kas su ginklu rankoje saugoja krašto laisvės, tas, kurį taip noriai visi didvyriu vadiname. Tai kariškis! Kas labiausiai įžeidžia, paniekina lietuvių vardą — girtas kariškis. Štai tautos žiedas, tautos viltis, krašto gynėjas vos ant kojų pastovi, blaivius žodžius bėviuoja—nebesusikalbėsi su juo. Ir sakyk tu jam dabar apie kantrybę, paklusnumą, susivaldymą. Kalbėk su juo dabar apie tėvynės meilę, kareivio garbę! Gyvuly! O to gyvulio rankoje ginklas, kurs tarnauja jo ištvirkusiems geiduliams. Ne, nėra blauresnio sutvėrimo, kaip girtas kariškis! Ir nėra didesnio pavojaus visam kraštui, negu girtuokliaujanti kariuomenė. Del to tai laike didžiojo karo beveik visose kovojančiose valstybėse buvo uždrausta degtinė pardavinėti. Kur pasirodo nemandagumai, žiaurumai, ištvirkimas, plėšimai? — Ten, kur prasiplatinęs girtuokliavimas. Kur daugiausia neteisingų pasielgimų, nuoskaudų? — Ten, kur prasiplatinęs girtuokliavimas. Kur pasirodys neištikimybė išdavimais? — Ten kur sargybinis už butelį parduos savo pareigas, savo garbę, savo prisaiką. Praleis per rubežių šmukulninkus, praleis žinpa, pats pagaliaus dar žinią priešui nuneš — kad tik būtų išgerti.

Dar kelius kartus iššovus raudonieji bėgti ėmė, o mūsų vaikinai, dar kelis šūvius paleidę, paėmė iš antro šautuvą ir, pašaukė draugus, kurie visą laiką už krūmų lindėjo. Juozas, pribėgęs prie Prano parodė jam kaklą, iš kurio kraujas tekėjo. Pranas griebė už kaklo ir ranką sukruvino. Išėmęs nosinę skepetaitę, nušluostė kraują ir, įsitikinęs, kad žaizda negili, užrišo ir šaliku apvyniojo, kad nenušaltų.

— E, išgysl — tarė Pranas ir su draugais nuėjo. Reikėjo greit iš čia nešintis, kad raudonieji sugrižę nebesivytų.

Jau aušti pradėjo kaip jie Tytavėnus atsiekė. Pirmoj troboj paklausę ar nėra raudonųjų, sužinojo, kad jų čia dar ir nebuvo. Visi suėjo pasilsėti. Šeiminkė, sužinojusi, jog tai savanoriai keliauja Kaunan, atnešė pieno puodyne ir valgyti pakvietė.

Visi nusivilko, nusiprausė, o Pranas žaizdą numazgojo. Pavalgę ir padėkoję šeiminkel už pusryčius išėjo komitetan padvados gauti.

Čia, nežiūrint į ankstybą laiką, buvo keliata rogių. Susėdę į vienas plačias, žemaitiškas roges, dviem arkliais pakinkytas, mūsų narsuoliai, ištrūkę iš raudonųjų nagų, su dviejų šautuvų grobiu, dainuodami išvažiavo Raseinių link.

Pro užšalusius langus žiūrėjo mergaitės ir bobelės.

— Tai savanoriai! savanoriai, — rodė viena kitai.

Visi buvo linksmi, keliaudami į pilį, kur tikrieji tautos vaikai būrėsi į pulkus, ginti savo brangiosios tėvynės, kuria taip žiauriai mindė azijiečių batai.

(Galas).

Ir kalbėk tu su juo, kad jam niekas nesvarbu, kad jam spiaut į visą darbą, į visą garbę, į Lietuvos ateitį, dargi į tą kraują, kurį pats liejo. Su gyvuliu nebesusišnekėsi.

O ką reikia jausti, ką besakyti, jei matai, kad Tėvynės gynėjas gyvuliu pavirto. Girtuokliaujantis kareivis pamina po kojom kareivio vardą. O kiek dar blogo pats sau pasidaro.

Pirm visa, naikina sveikatą. Mokslo yra išrodyta kaip balsiai kenksminga degtinė žmogaus kūnui. Ardo dirksnius, širdžiai nebeleidžia tvarkingai dirbti, gadiną kepenas, inkstus nuodija vidurių sultis, o pertai iš sveiko ir tvirto darbininko padaro pusrą. Jam dreba rankos, smaugia jį dusulys; atsigulęs nebesapsilsi, atsikėles nebeturi noro dirbti. Vienu žodžiu pasidaro prazuves nelaimingas sutvėrimas.

O kas yra brangiausias žmogaus gyvenime turtu? Sveikata. Ar žmogus mokyta, ar nemokyta, ar juoda, ar baltą darbą dirba — sveikata jam visados reikalinga.

Žinome visi, kas darosi su žmogaus būdu, koks jo apsiėjimas, jei jis prates gerti svaiginančius gerimus. Jau sunku tokiam žmogui tikėtis laimės šeimoje, gerų santykių su žmonėmis. Juo niekas nepasitiki, juo juokiasi, šaiposi, padori žmonės jo šalinasi. Ar yra tėvams didesnė gėda, kaip sūnus girtuoklis? Ar yra moteriškai didesnis skausmas ir pažeminimas — kaip turėt vyrą girtuoklį? Ar yra vaikams didesnė nelaimė, kaip tėvas girtuoklis? Ne, ne ir ne!

Žmogus, įprates gerti svaiginančius gerimus, pirmiausiai nustojo valios ir tuojau pasidaro palinkęs prie visokių blauriausių darbų. Keikti, muštis, vogti, paleistuvauti jam lengva, jam patinka, nes, nustojes blaivaus proto, jis nebemato kas bloga, kas gera. Jei kartais dar ir atsileps sąžinė: — Sustok, nebrisk į ba-

K A R E I V I I

Niekados daug nekalbėki,
Kas nereiki —

— Savo darbą prižiūrėki
ir ten... eiki..

Jei užtiksi priešų gaują,
šauk, kapok!

Kol durtuvas sveikas saujoj —
nenustok...

Kai tik pergalės mūs pusėj
bus jau daug,

varyk juos ir be galėsio
— priekin trauki..

Matas Šelma.

Šis tas iš mūsų pionierių darbuotės!

(Žiūr. K. Ž. Nr. 19).

Bermontininkų fronte ramliau; bermontininkai retai apšaudo bedirbant. Bet darbas nelengvesnis. Gerai, kad papuola smėlyje pasiraužyti, o dažniau molyje, kurs sušalęs net neskyta tik plojasi, kaip šikšnos padas. Aršino duobę vos iškalet, pasitraukei užkasti, čia vėl per pėdą užšalo. Priskiria pėstininkus pagalbom, jie pasivaipo, sako:

— Čia iki Sekminių pakaks darbo.

Rankos sušaliosios, be pirštinių, lyg geležinės. Išslista kirka, pirštų negalima atlenkti. Bet ką ten į smulkmenas žiūrėti.

Į! — tai girtuoklis nebemoka susivaldyti — jis nebeturi valios.

Įsitraukti jaunystėje į girtuokliavimą — tai visą savo gyvenimą pražudyti.

Kodel kariuomenėje tarnaujant lengva į tą pavojų įbristi? Todel lengva įbristi, kad gyvenimas ne lengvas, vienodas, labai dažnai vargingas; žmogus ilgisi savo artimųjų; jam kartais pasidaro nebepakenčiama ta našta — jis nori užsimiršti — pasilinksminti. Ir bren da į balą ir kitus traukia. Nenori pagalvoti, nenori matyti, jog tokiu būdu mina po kojom visą savo gerą ateitį, praranda sveikatą ir ne tik pats sau kenkia, bet girtuokliaudamas teršia kareivio vardą.

Reikia žinoti, jog ne degtinė užlies širdies skausmą, palinksmis, pašalins nuobodumą. Darbas ir mokslas atitraukia žmogų nuo skaudžiausių minčių ir atsiminimų. Darbas ir mokslas, tai ištikimiausi draugai, kurie ir skaudžias širdies žaizdas pagydo. Geros knygos, kur randame įdomių gražių aprašymų, kur pamatome, kaip kiti žmonės gyvena, kaip kovoja ir dirba — suteikia be galo malonių valandų. O jei dar pridėsime dainas, linksmus žaidimus, lenktynes, mankštinius, visokias „štukas“, kurias jaunuomenė mėgia — tai visi nuobodumai išlakstys su vėjais.

Jaunikaitis pasidarbavęs, pasimokinęs, pasimankštinęs, padainavęs, padoriai pasilinksminęs, eina ilsėtis ramus, mėga gerai, keliasi linksmas. Jam yra noro dirbti, širdis palinkus prie gero, protas palinkęs šviesos ieškoti.

Tai turi žinoti kiekvienas, jog girtuoklis atsidaro sau vartus į tamsą, — blaivus žmogus atsidaro sau vartus į šviesą.

(T. b.)

Tokiu būdu užtvirtino pionieriai visą Padauguvį ir Radviliškio frontą.

Patraukė lietuviai ant Šiaulių, ir sykiu pionieriai su pirmutinėmis dalimis. Ten pasiūsti geležinkelio gadinti; bėgius begadindami užsimanė ir tiltą sudeginti. Kol vilko kūrą, ir vokiečiai užvažiavo broniruotoju. Na ir nukrito nuo bėgių.

Taip darbuojasi mūsų pionieriai: rūpestingai, kantariai, nežlūrėdami į tai, kad kaikiurių dalių kariškiai žiūri labai išaukšto į „lopetos karžygius“. Tuo tarpu pionieriai to nepabojo, suprasdami tikrą savo vertę, kad tik išpildyti savo pareigą.

Atsiranda iš to ir apgailėtinų atsitikimų, paeinančių iš nesusipratimo, ar nežinojimo svarbumo techniškų dalių kariuomenėje. Nors nenorėtus pasakoti, bet visgi pasakysiu tokį pavyzdį: prikomandiruoja prie kurios dalies keletą pionierių be karininko technikos darbams; čia ir sumano juos išnaudoti ir pristato vandeniui vežti, gelžkelį nuo sniego valyti, gurguoliai apsaugon. Nuliūsta pionieriai iš tokio pažeminimo, suprasdami savo tiesioginį paskyrimą, pasigaili, kad kur kitur jie galėtų savo išsilavinimą sunaudoti didesnei Tėvynės naudai, supranta, kad tokis darbas, kai vandens vežiojimas, ar sniego valymas tikų tik belaisviams.

Bet ir pajuokauja kartais pionieriai. Syki viename mieste buvo pionieriams įsakyta prakirsti ledą ežere, kame, sulig paskalų, buvo primesta šovinių, ir išgaudyti juos. Kerpa ledą pionieriai, maudosi šaltame vandenyje, kai kurie nuo žiemos vonios išvažiuoja ligoninėn. Pajuokauja pionieriai, sako:

— Reikėtų išrašyti iš Francijos sliėkų (mat Lietuvoje užšalę visur) ir kobiniukų; gal tada ir galės sužvejoti kokį šovinį.

Bet gerai, kad tokie atsitikimai pavieni. Daugelis dalių vadai giria pionierių darbštumą ir sumanumą.

Dabar pionieriai užsiima tiltų ir kelių taisymu. Girdėti, dabar Karo Vyresnybė daugiau atkreipė dėmesio į pionierius ir galima laukti, kad po tinkamo pasilavinimo ir pasidarbavimo Lietuvos kariuomenė turės tobulai išlavintų technikos dalių, neblogiaus už Vakarų Europos kariuomenės pionierius, savo pionierius, kurie per pažangą XX-o amžiaus galės ir sykiu eidami su progresu atnešti naudos mūsų brangiai Tėvynei.

Technikos pažanga—Tėvynės ateities laimė.

J. Melys.

Kareivio ūpas.

Pradžioje Didžiojo karo man bekariaujant su vokiečiais Anglų armijoje, ilgą laiką neprisėjo išmėginti, kada kareivis jaučiasi drąsesniu: ar užpuolant priešą, ar ginantis nuo jo? Man tas klausimas rūpėjo, nes jau daug kartų buvo prisėję gintis, bet užpuldinėti priešą mes dar nebuvo turėję progos, išskiriant kaikiuriuos mažus nuotikius, kuomet mūsų šaukiamieji naktimis užpuldavo vienur ar kitur priešo sargybas, nes mes buvome daug silpnesni už vokiečius.

Bet 1915 m. žiemą Marnos upės pakrantėse jau mes buvome atlaikę skaitlingus vokiečių puolimus ir patys gerai apsikase; sulaukę sustiprinimo, patys pradėjome rengtis prie užpuolimų. Ypač mus ėmė pavydas, matant vokiečius apsikasusius sausesnėse vietose, kuomet mūsų kasimuose daugelyje vietų buvo vandens. Mes, nužiūrėję vieną kalnelį mums parankiausią, pradėjome rengtis vokiečius pulti. Dauguma kareivių, kaip ir aš pats, dar tik pirmą sykį rengiamės prie užpuolimo ir negalėjome įsivaizdinti, kaip tokie užpuolimai atrodo užpuolikams. Užpulti mums rodosi vis tik baisiau.

Pagalios gauname įsakymą prisipildyti šovines šoviniais, pasiimti bombų ir visų kitų mirties prietaisų ir galutinai rengtis prie užpuolimo. Artilerija, kuri visada apšaudo priešą prieš užpuolimus, tąsyk tylėjo, matyt delto, kad mūsų artilerijai dar tais laikais šovinių labai trūkdavo, taigi taupydavo juos apsigynimui.

Paskiau tik sužinojome, kad mes rengėmės vokiečių užpulti jiems nežinant, — iš pasalų, kaip lietuviai sako. Kas žino, gal ir pasiseks, nes vokiečiai dar nebuvo mūsų užpuldinėjami dideliais būriais, tai gal ir nebus pasirengę gintis.

Dienai brėkstant, kuopų viršilos, eidami per apkasus, duoda įsakymus, primindami, kad už 10 minučių būtume pasirengę pulti; užpuolime vadovausias leitenantas Brooks. Mes esą turime prišliaužti pilvais prie senos gelžkelio linijos ir, per tilto apačią išlindus, persiskirti pusiau: vieni į dešinę, antri į kairę ir padaryti grandinę jau anapus gelžkelio esančioje grabėje.

Rytas buvo tykus ir miglotas ir pirmoji mūsų žygio pusė gana gerai pasisekė: už kokių penkių minučių jau visas lengvųjų pėstininkų „Somerset“ pulko batalionas buvome grandinėje anapus gelžkelio linijos.

Kulkosvaidininkai gi, mūsų užpakalyje, pamažėl užtraukė kulkosvaidžių vamzdžius ant gelžkelio pylimo viršaus. Laukiame tik paskutinio įsakymo „pulti“

— Over the top, boys! (per viršų, vaikinai!) — suriko mūsų vadas leitenantas Brooks.

Kadangi vokiečiai dabar buvo nuo mūsų tik apie 50 metrų atstu ir visai nežinojo apie mūsų prisiartinimą, tai, kaip bemat, sekundomis skaitant laiką, jau mes buvome vokiečių kasimuose ir kova, kuri tęsėsi išviso kokias 5 min., mums laimingai pasisekė. Ne daug mes vokiečių nukovėme, nes jie visai mažai priešinosi, greitai pasiduodami mums į nelaisvę; keletas jų išsoko iš apkasų, mėgino bėgti į savo antruosius kasimus, bet veik visus juos mūsų kulkosvaidžiai išskynė. Mes laimėjome nemažai karo grobio ir kareivių belaisvių daugiau negu mūsų pačių buvo. Mūsų nuostoliai: 7 nukauti ir apie tuziną sužeistų.

Ūpas pakilo pas visus taip, kad būtume su noru eję ir į antruosius vokiečių apkasus, kur be abejonės būtume pralošę. Bet toliau eiti mums nė neleido, tik įsakė įsistiprint, kiek galint, naujuose kasimuose ir padaryti ryšius su užpakaliu.

Laukėme kontratakos, bet dienai išaušus, vokiečiai neišdrįso, nes mūsų kulkosvaidžiai būtų juos visus išskynę. Jie mus kankino visą dieną bombasvaidžiais ir artilerija; mes visai buvome tikri, kad vakare jie puls mus.

Taip ir atsitiko. Temstant vokiečių artilerija pradėjo smarkiai veikti ir po jos priedanga pasirodė pirmieji pėstininkų būriai grandinėse ir demonstratyviškai ejo prieš mus. Gynėmės iš paskutiniųjų; šovinių turėjome gana daug, dirbo visi mūsų šautuvai ir kulkosvaidžiai. Pirmieji vokiečių drąsuoliai visi pasiliko „ne žmogaus žemėje“. Tuojuo po tam pasirodė ir antrieji būriai, kurie buvo laimingesni, nes pasiekė (nors ir ne visi) mūsų kasimų, bet, sušokus jiems į kasimus, mūsų šaukiamieji taip smarkiai gynėsi parankesnę vietą gavo, kad tą naktį vokiečiai nieko nelaimėjo. Aš tąsyk buvau sužeistas į kaklą, turėjau apleisti tą taip sunkiai iškovotą nuo vokiečių kalnelį. Tose kovose aš įsitikinau, kad užpulti yra smagiau, negu laukti skaitlingų užpuolikų būrių bei jų gintis.

A. Kriaučiūnas.

Kaip vesti kareivių knygynėlius.

§ 1. Kiekvienoje daly (pulke, atskirame batalione etc.) steigiamas centralinis (dalies knygynas) ir kuopų knygynėliai.

§ 2. Kaip centralinis taip ir kuopų knygynėliai yra Kultūros ir Švietimo Komisijos žinioj, kuri atsako už knygynėlių tvarką, knygų pražudymą ir suplėšymą.

§ 3. Centraliniam knygynėliui vesti skiriamas vienas iš Kultūros ir Švietimo Komisijos narių. Kuopų knygynėlius veda vienas iš kuopos kariškių skiriamas kuopos vado, susitarus su Kultūros ir Švietimo Komisija. Kultūros ir Švietimo Komisija prižiūri visų knygynėlių vedimą.

§ 4. Knygynėliai įgyjami tiesioginiai arba per Generalinio Štabo Literatūros Skyriaus Kultūros ir Švietimo Sekciją.

§ 5. Centralinis dalies knygynas turi būti kaip galint didesnis ir stengtis, kad būtų visos lietuvių kalboj išleistos knygos, visi einamieji mokslo ir literatūros žurnalai, visų Lietuvoj einančių laikraščių komplektai ir tt. Knygyno vedėjas tvarko knygyną ir prižiūri knygų išdavimą. Siaurai partinio agitacinio turinio knygos išduodamos tik dalykų tyrinėtojams.

§ 6. Kuopų knygynėliuose turi būti daug beletristikos ir šiaip lengvo turinio knygelių. Kuopos knygynėliai sudaromi Kultūros ir Švietimo Komisijos nuožūra. Į kuopų knygynėlius siaurai partinio turinio knygų nededama.

§ 7. Centralinis dalies knygynas turi būti toj vietoj, kur stovi dalies štabas. Kuopų knygynėliams turi būti įtaisytos kilnojamos spintelės ir knygynėlis turi būti visada prie kuopos kareivių. Kuopai einant iš vienos vietos į kitą, ir net į frontą, knygynėlis su ja iškeliamas.

§ 8. Visos knygynėlių knygos turi būti sveikos. Apiplyšusios knygos tuojau turi būti aptaisytos.

§ 9. Visos knygynėlių knygos numeruojamos iš eilės ir įtraukiamos į katalogą. Prie knygų nugarėlės turi būti priklijuota kortelė, kurioje parašomas knygos katalogo numeris.

§ 10. Knygynėlių knygos dalinamos sulig turinio į skyrius, pav. dailiosios literatūros, ūkio, gamtos, visuomenės mokslų ir tt. Knygos sudedamos atskirais skyriais.

§ 11. Knygynėlio katalogas vedamas tokiu būdu:

N pulko N kuopos knygynėlio katalogas.

Beletristikos skyrius

Eilės Nr.	Autoriaus vardas	Knygos pavadinimas	Kuris metais išleista	Kaina	Pastaba
1	Putinas	Kunigaikštis Žvainys (poema)	1917	140 sk.	

§ 12. Naujai įgijamos knygos įrašomos į katalogą iš eilės. Už prapuolusias, suplyšusias ir t. t. knygas turi būti išieškoma jų vertė iš kaltininkų ir už tuos pinigų įgijamos tos pačios naujos. Jei naujos negalima įgyti, tai kataloge pažymėti, kad knygos nėra, bet neišbraukti.

§ 13. Įvedama puslapių numeruota knyga, kurioje surašoma, kas ima knygas skaityti. Kiekvienas, kuris ima knygą skaityti, įtraukiamas į užrašomąją knygą, pažymint vardą, pavardę ir dalį. Imant knygą, prie ėmėjo pavardės užrašoma knygos numeris, kuris yra pažymėtas kataloge. Pavardės užrašomos taip, kad jų tarpe liktų gana vietos užrašinėti knygų numeriams. Viename sąsiuvinio ar knygos puslapyje gali būti nedaugiau 2 pavardžių. Užrašant pažymėti diena, kada knyga paimta.

Pavyzdys:

Kalvaitis Jonas II bat. III-čios kuopos, II būrio. IV-27. 134.

Palikus pusę puslapio vėl rašoma:

Kurklys Petras I bat., II kuopos, III būrio. IV-29. 184.

Gražinant knygą, įrašoma gražinimo diena. Pvz.:

Kurklys Petras I bat., II kuopos, III būrio.

IV-29. 184 — V-3.

V-2 — 23 — V-7.

Ir taip toliau.

Paėmus tokią užrašų knygą, greitai gali susekti kas kiek yra knygų perskaitytes ir ar ilgai laiko ar laikė.

§ 14. Dar įvedama knyga, kurioje užrašoma kataliogo Nr. iš eilės (šalimais galima užrašyti knygos vardą). Kiekvienam Nr. duodama apie 1/4 puslapio. Kaskartą, knygą išduodant, ties knygos Nr. užrašyti diena ir ėmėjo puslapio Nr. Gavus knygą atgal, šalla ėmėjo Nr. užrašyti gražinimo diena. Tokiu būdu iškart galima žinoti, kur kokia knyga kada paimta ir kiek kartų kuri knyga buvo paimta skaityti. Tas reikalinga ir tvarkai ir statistikai.

Pavyzdin:

145, V-7 — 107, V-13.

Reiškia: knygą (kataliogo Nr. 145) V-7 paėmė skaitytojas, kuris užrašytas ėmėjų knygoj puslapy 107; knyga sugražinta V-13.

§ 15. Kiekvienam skaitytojui galima išduoti iš knygynėlio ne daugiau 2 knygų. Jeigu daugiau knygų išduodama, tai įsai jas arba neskaitomas laiko, tuo laiku, kaip kitas galėtų jas skaityti, arba neprižiūri ir labai greit pameta.

§ 16. Paėmus knygą iš knygynėlio negalima laikyti ilgiau 2 savaitių. Jeigu knyga ilgiau laikoma, tai ji skaitytojui, arba neįdomi arba įsai jos visai neskaito, arba jau yra pražudęs. Iš tų, kurie ilgiau 2 savaitių knygą laiko, turi būti pareikalauta knyga gražinti.

§ 17. Knygynėliai yra dalies turtas ir kaipo inventorių turi būti saugojamas. Jeigu skaitytojas knygą pražudė, tai iš jo išreikalauti jos vertė.

§ 18. Persikeliant iš vienos dalies į kitą, kareiviai turi paimtas knygas gražinti. Kuopų vadai, išleidami kareivį, turi paklausti knygyno vedėjo ar išleidžiamas kareivis gražinęs knygas.

§ 19. Išduodant knygas, reikia žiūrėti, kokio išsilavinimo skaitytojas ir sulig to išduoti knygą. Be tvarkiai išduodamos knygos atgrąšina skaitytoją, ypač tą, kuris nėra įpratęs, bet tik pradeda skaityti. Čia patartina vadovautis A. Rimkos „Skaitymo Vadovėlio“ nurodymais.

§ 20. Kiekvienas skaitytojas atsako už knygą, kurią paėmė iš knygyno ir neturi būti pasiteisinimų, kad kitas knygą suplėšė, suteršė, pražudė ir tt.

§ 20. Kiekvienas skaitytojas turi žinoti, knygos dabar sunkiai yra gaunamos ir brangiai kainuoja. Už tat gaunamas knygas turi laikyti švariai ir jokių būdu jų neplėšyti ir neteršti. Knygynėlių vedėjaituri priminti šio dalyko nežinantiems.

Kovoje už Tėvynės Nepriklausomybę!

Sužeisti:

Ulickas Petras — Garniškių k., Sėtos v., Ūkm. ap.
Rauduvė Petras — Girsočių k. ir v., Panevėž. ap.
Gruzdys Zigmąs — Monkūniškių k., Seirijų v., Alytaus ap.
Nakroška Justinas — Nakrošių k., Velynų v., Penevėžio ap.
Klinga Petras — Vabalninkų miesto.
Titllus Jonas — Slavikų v., Šakių ap.
Povyliūnas Stasys — Kijelių k., Malėtų v., Vilnius ap.
Kaizė Juozas — Šlinokiemių k., Punksko v., Mariampolės ap.
Urbanas Antanas — Šaltinikų k., Krosnos v., Mariampolės apsk.
Ališauskas Juozas — A. Panemunės Kauno ap.
Brazaitis Kazys — Pasvie-

čio k., Alvito v., Vilkav. ap. **Burneika Juozas** — Meškasolių k., Aleksandravo v., Alytaus ap. **Volungė Boleslovas** Mižonių k., Leipalingio v., Alytaus ap. **Gusevičius Kazys** — Savitiškių k., Pinavo v., Pavežžio ap. **Pečiulis Jonas** — Išlandžių k., Krosnos v., Mariamp. ap. **Rickis Antanas** — Karklupių k. ir v., Vilkav. ap. **Bielskis Stasys** — Vilniaus miesto. **Sabalaskas Petras** — Panevėžio miesto ir ap. **Pumeris Elisas** — Eglupių k., Pajevonio v., Vilkav. ap. **Jonaitis Antanas** — Lekėčių k. ir v., Šakių ap. **Čepurna Antanas** — Naujasodžio k., Ramigalos v., Panevėžio ap. **Plečkaitis Antanas** — Mariampolės miesto ir apskr. **Kalėda Juozas** — Pupasodžių k., Miroslavo v., Alytaus ap. **Užkauskas Kostantas** — Triobiškių k., Liudvinavo v., Mariampolės ap. **Janulevičius Selvestras** — Siesodų k., Gražiškių v., Vilkaviškio ap. **Jaraitis Jonas** — Bartininkų k. ir v., Vilkaviškio ap. **Gudauskas Pranas** — Malinavo k., Pakuonio v., Suvalkų ap. **Meškėnas Antanas** — Baravikiškių k., Abelių v., Ežerėnų ap. **Tėvelionis Rapolas** — Naujokų k., Remygalos v., Panevėžio ap. **Grigaitis Vincas** — Rūdos k. ir v., Mariamp. ap. **Beržinis Andrius** — Zareckų k., Kvietišio v., Mariamp. ap. **Paleckas Kazys** — Dumelių k., Jonmeliškių v., Vilkaviškio ap. **Gulvinas Stasys** — Kurų k., Lekėčių v., Šakių ap. **Plaušinitis Antanas** — Raugalų k., Žvirgždaičių v., Šakių ap. **Liutkevičius Jonas** — Mariamp. ap. **Flekys Pranas** — Užbalių k., Vilkav. v. ir ap. **Puodžiūnas Juozas** — Kybartų miesto Vil. ap. ir v. **Gruzinskis Antanas** — Šilvos k., Girkalnio v., Raseinių ap. **Andriulaitis Petras** — Turčinų k., Būbėlių v., Šakių ap. **Klimaitis Jeronimas** — Daugeliškių k., Šakių v. ir ap. **Baltrušaitis Antanas** — Sensodžių k., Gražiškių v., Vilkaviškio ap. **Matijošaitis Kazys** — Baltgudžių k., Jankų v., Šakių ap. **Rutkauskas Adomas** — Budežerių k., Vilkaviškio v. ir ap. **Maurutis Kazys** — Viščekaimio, Alvito v., Vilkaviškio ap. **Aučiuonas Matas** — Dominų k., Remigalos v., Panevėžio ap. **Peleckas Mikas** — Remygalos miesto ir apskr. **Stretkus Dominas** — Maniuliškių k., Antazavo v., Ežerėnų ap. **Vaičiulis Edvardas** — Putiliškių k., Raguvos v., Ukmergės ap. **Aleksūnas Antanas** — Tojėnų v., Ukmergės ap. **Smetona Ignas** — Užulėnų k., Tojėnų k., Ukmergės apskr. **Kybartas Augustinas** — Gustaičių k., Veiverių v., Mariampolės ap. **Bielevičia Antanas** — Lanų k., Tojėnų valsč., Ukmergės apskr. **Joneliūnas Aleksandras** — Kučių k., Šaduvos val., Ukmergės apskr. **Juška Antanas** — Viniaus miesto. **Virbickas Antanas** — Jurgežėnų k., Kalvarijos v., Mariampol. ap. **Jakaitis Antanas** — Ruseinių k., Josvainio v., Kedainių ap. **Brazaitis Juozas** — Kumelionių k., Liudvinavo v., Mariampolės ap. **Katilius Petras** — Mokolių k., Šunskų v., Mariampolės ap. **Naudžius Jurgis** — Girininkų k., Veiverių v., Mariampolės apskr. **Adominis Vaclavas** — Slabadų k., Židokų v., Ukmergės ap. **Štaurys Juozas** — Bartininkų val., Vilkaviškio ap. **Žigirskis Kostantas** — Stašaičių k., Šėtos v., Ukmergės ap. **Ertmonas Ignas** — Boloneviškių k., Ukmergės ap. **Naudžius Jurgis** — Girininkų k., Veiverių v., Mariampolės ap. **Staugaitis Juozas** — Kybartų miesto, Vilkaviškio ap. **Koninas Beras** — Vilniaus miesto. **Ciennolonskis Stasys** — Dukštėnų k., Ukmergės v. ir ap. **Jasinskis Ignas** — Jurbarko miesto, Raseinių ap. **Špinkus Dominikas** — Raudiškių k., Gruzdžių v., Šiaulių ap. **Bajorūnas Antanas** — Pasvalio m. ir v., Joniškėlio ap. **Kuzmickas Stasys** — Karkliškių k. **Liesickas Simas** — Vilkaviškio ap. **Novosaitis Jonas** — Griškabūdžio v., Šakių ap. **Šventoraitis Antanas** — Kriūkų k., Paežerėlių v., Šakių ap. **Prankonis Ignas** — Žei-

mių k., Šolėnų v., Šiaulių ap. **Baliūnas Kazys** — Viščekaimio, Alvito v., Vilkaviškio ap. **Mačys Jonas** — Parausių k., Paežerėlių v., Vilkaviškio ap. **Barkauskas Jonas** — Kašelių k., Lekėčių v., Šakių ap. **Iškauskas Stasys** — Apšrutų k., Paežerių v., Vilkaviškio ap. **Poltanavičius Salemonas** — Rūdos k. ir v., Mariampolės ap. **Smilgaitis Juozas** — Galinių k., Griškabūdžio v., Šakių ap. **Šidiškis Antanas** — Mastaičių k., Garlevos v., Mariamp. ap. **Belevičia Juozas** — Pavištaičių k., Vištyčio v., Vilkaviškio ap. **Gudaitis Juozas** — Paežerių k., Veiverių v., Mariampolės ap. **Krušinskis Jonas** — Girininkų k., Veiverių v., Mariampolės ap. **Juškaitis Benediktas** — Ruturių k., Jurbarko v., Raseinių apskr. **Rinkevičia Vincas** — Lekėčių k. ir v., Šakių ap. **Ryckis Antanas** — Kybeikių k., Kaupiškių v., Vilkaviškio ap. **Merkevičia Antanas** — Balčiūnų k., Paežerių v., Vilkaviškio ap. **Valkauskas Pranas** — Unionių k., Josvainių v., Kedainių ap. **Šliosbergas Saulius** — Gardino miesto. **Plaukevičia Kazys** — Reidonių k., Kauno v. ir ap. **Vasiljevas Eustach** — Kauno miesto. **Urbanavičia Antanas** — Baltruščių k., Barzdų v., Šakių ap. **Bielonožka Pranas** — Stasiūnų k., Obelių v., Ežerėnų ap. **Venckaitis Jonas** — Kataučiznos, Žaliosios v., Vilkaviškio ap. **Kasparaitis Pranas** — Gaisrių k., Sintautų v., Šakių ap. **Cibavičius Vladas** — Gudeniškių k., Kukutiškių v., Švenčionių apskr. **Langas Ernastas** — Balnoravos k., Smilgių v., Panevėžio ap. **Noreika Jonas** — Pakalnių k., Vėprių v., Ukmergės ap. **Šidlauskas Juozas** — Tiveliškių k., Stanionių v., Anykščių ap. **Jakšys Jonas** — Jacaičiznos, Kanavos v., Alytaus ap. **Grabauskas Vincas** — Mariampolės ap. **Rutkauskas Jonas** — Verbesų k., Kriokelaukio v., Alytaus ap.

Mirė nuo žaizdų

KARININKAI:

Oželis Serapinas — Igliaukos kaimo, Mariampolės apskr.

KAREIVIAI:

Valasevičius Petras — Kriūkų miestel., Šakių ap. **Šulaitis Juozas** — Dambavos k., Gudelių v., Mariampolės ap. **Izokaitis Antanas**. **Naumevičius Kazys** — Varčelių k., Gelgaudiškio v., Šakių ap. **Labutis Vladas** — Leliūnų val. **Kurtinaitis Kazys** — Aleksandravo k., Pajevonio v., Vilkaviškio ap. **Kubliškis Kazys**. **Berzinas Antanas** — Vilkijos miestelio, Kauno apskr. **Jankauskas Mykolas** — Piečiūnų k., Kriėnų v., Ukmergės ap. **Liulė Juozas** — Marlekonų k., Merkinės v., Alytaus ap. **Krokneris Šmulkė** — Didesų k., Leipalingio v., Seinų ap. **Adomaitis Valentinas** — Pilviškių m., Mariampolės ap. **Volukinas Juozas** — Dvartiškių k., Veisijų v., Seinų ap. **Aleksevičius Juozas** — Vilkių k., Leipalingio v., Seinų ap. **Mozelis Aleksandras** — Totiškių k., Subačiaus v., Panevėžio ap. **Milašauskas Juozas** — Rūdžių k., Vilkaviškio ap. **Michalauskas Jonas** — Burvelių k., Panevėžio apskr. **Moroz Aleksej** — Stobliū miestelio. **Čepas Jonas** — Rimaičių k., Šiaulių apskr. **Eisrotis Jonas** — Karlickių dvaro, Mariampolės ap. **Rudževičius Pijus** — Kalniškių k., Suvalkų ap. **Cipuraitis Vincas**. **Sakalinskis Bronius** — Parvininkų k., Mariampolės ap. **Samolenko Antanas** — Paežerių k., Utenos ap. **Zakautas Stasys** — Jaskeldos k., Panevėžio ap. **Unikas Simonas** — Kauno miesto. **Saras Vincas** — Prūstelninkų k., Kedainių ap. **Gurevičius Pranas** — Vilpiškių k., Kauno ap. **Šišlauskas Antanas** — Udrijos, Mariampolės ap. **Mažeika Stasys** — Steigvilių k., Pasvalio ap. **Oerulskis Adomas** — Silpetrių k., Sėdos ap. **Gunevičius Juozas** — Podiežierčių k., Vilniaus apskr. **Kreeždis**

Samulis — Aulių k., Pasvalio ap. *Kisellauskas* Pranas — Gadiprovos k., Raseinių ap. *Butkus* Balys — Dvirėžių k., Rokiškio ap.

Kitų valstybių armijos.

Vokietija.

Santarvės ir Vokiečių taikos sutartis (Versalė 1919 m.) leido vokiečiams laikyti tik 100,000 armiją. Vokiečių vyriausybė nelabai senai įteikė Santarvės ir jos šalininkų konferencijai (San Remo 1920 m.) notą, kurioje prašė palikti Vokietijai 200,000 vyrų armiją. Santarvės atstovų taryba atsakė, kad Vokietijos prašymas negali būti ir svarstytas, kadangi vokiečiai neįvykino kai kurias taikos prievoles; vokiečių armijos pajėgų sumažinimu norima laiduoti (patikrinti) pasaulio taiką.

Amerikos Jungtinė Valstybė.

Amerikos Jungtinių Valstybių Senatas priėmė 46 balsais prieš 10 įstatymo projektą, kuris sumažina nuolatinę taikos laiko armiją ligi 17,043 karininkų ir 280,000 kareivių.

Čekai Slovakai.

Čekuos Slovakuos yra pagamintas tam tikras projektas paleisti iš kariuomenės 1892 ir 1893 metų kareivius. Demobilizacijos pradžia numatoma gegužės vidury.

Ukraina.

Lenkų valdžia paskelbė Rytų Galicijoje 20—45 metų vyrų mobilizaciją. Mobilizuojami bus visų tautų ir tautybių vyrai. Šis lenkų veiksmas laužo tarptautines teises, kurios draudžia karo veiksmams naudoti okupuoto krašto gyventojus, taip pat laužo ir Ukrainų tautos teises būti laisva ir nepriklausoma.

Denikino armija.

Denikino armija, ilgai kariavusi su bolševikais ir ilgai teriojusi Ukrainą, galutinai sugniužo. Jos būriai klaidžioja Juodosios jūros pakrante ir nuolat nyksta. Bėne jau paskutinis būrys apie 60000 žmonių su generolais Bukretovu ir Marozovu pasidavė bolševikams (į pietus nuo Soči).

Žinios.

Lietuvoje.

Kaunas. Balandžio mėn. 16 dieną iš Kauno visai išvažiavo Anglų Karo Misijos Viršininkas pulk. Robinson'as. Jis dabar gyvena Rygoje ir darbuojasi prie gen. Purnerio Latvių sienų klausimam spręsti, Anglų Karo Misijos, kaip atskiros įstaigos, Kaune nebus. Bus tik Anglų karo atstovas prie Anglų politikos Misijos. Pulk. Robinson'as Lietuvoje patiko labai gerą atmintį. Jis daug padėjo Lietuvos valstybei sunkiose valandose, pereitų metu pabaigoje, kai iš visų pusių Lietuvą puolė priešininkai, jam padedant, iš Anglijos mūsų kariuomenei buvo gauta artilerijos ir amunicijos. Apskritai pulk. Robinson'as buvo mūsų visuomenei žinomas, kaip atviras Lietuvos nepriklausomybės rėmėjas. Už pulk. Robinson'o naudingus Lietuvai darbus, Lietuvos Aps. Ministeris Merkis, pasiuntė jam padėkos laišką.

— Gegužės 13 d. (per Šeštines) Gen. St. Lit. Sk. Kultūros ir Šviet. Sekcija rengia Raudondvary didele gegužine — koncertą. Vakare Raudondvario rūmuose bus didelis koncertas, dalyvaujant Kauno artistams, — ėms. Pelnas skiriamas kariuomenės švietimo reikalams.

Vilkaviškis. Nuomonės apie kariškius. Nemaionių atsiliepimų girdėtis apie kariškius vilkaviškėčių tarpe. Jaunos merginos kalba, kad mes, nemandagūs. Suaugę, rimti piliečiai piktinasi, kad mes, jų butuose, vieną kitą kambarį užėmėm ir rašo prašymus ne tik vietos komendantui, bet net Kauno valdžiai. Kaune, kai kas gali pamanyti, kad mes ištikro elgiamės kaip kokie azijatai!...

Bet kame to priežastis?

Kuomet atvykome mes į Vilkaviškį, kai kurie iš mūsų priversti buvo apsigyventi mieste. Butus parėngė butų sekvestro komisija. Žinoma, butai buvo, daugiausia, kuoblogiausi, visokių šmuklierių bei vertelgų namuose.

Ir tie piliečiai, kurie dabar skleidžia apie kariškius visokias paskalas, piktinasi, aimanuoja, kad kariškiai doroj nupuolę — tuomet džiaugėsi, kad pas juos neapsigyvena kokis nors kariškis. Ar turi teisą jie ką nors apie mus kalbėti? Mes savo gyvenimą sutvarkėm, kaip galėjom; kiekvienas troškom apsistoti pas gerus piliečius, bet ne pas vertelgas — šmugelninkus. O kad tie gerieji mus atstūmė, tai čia mes nekalti.

J. Makrickis.

Lietuvos reikalai svetur.

Lietuvos taikos derybos su Rusija. Geguž. 7 d. Maskvoje prasidėjo mūsų taikos derybos su Rusais. Rusų delegacijos pirmininkas Joffe savo kalboje nurodė, kad Lietuva su rusais nebekariauja ir todėl tartis prisis ne tiek karo reikalais, kiek santykių sutvarkymo klausimais tarp abiejų tautų, kurios visuomet buvo artimos viena kitai. Paskui jis pareiškė, kad Tarybų Rusai pripažįsta apsisprendimo teisę ir ypatingų kliūčių besitariant negalės iškilti. Toliau Joffe paminėjo, kad grobikai lenkai turi paėmę Lietuvos dalį, nesiskaitydami su Lietuvių tautos valia bei siekimais. Nors tarp Lietuvos ir Rusijos tuo tarpu nėra bendrų sienų, bet kadangi ateity abi respublikos turės artimų santykių ir per Lietuvą eis Rusų susisiekimas su Vakarų Europa, kas lietuviams yra labai svarbu (iš to Lietuvai eity didelis pelnas), tai ir sienų klausimu didelių sunkumų bus galima išvengti. Rusai Lietuvai nestatė jokių ypatingų prievolių, surištų su jos priklausymu seniau Rusų valstybei. Taikos derybose rusai yra pasiryžę atydziai ir širdingai atsižvelgti į tą vargingą padėtį, kurion Lietuvą įstūmė Didis pasaulio karas ir galop lenkų įsiveržimas į Lietuvą.

Geguž. 8 d. prasidėjo derybos sienų nustatymo klausimu.

Joffe priešinas sudarymui atskiro nuo taikos sutarties Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo akto.

Latvių spauda ir Vilnius. Žymus latvių laikraštis „Jaunakas Sinas“ rašo: „Žinoma, kad lietuviai niekuomet neatsisakys nuo Vilniaus ir nesiliaus jo reikalavę. Ar latviai gali tą lietuvių reikalavimą palaikyti? Latvių laikraščiuose pasirodė žinių, kad Vilniuje dauguma gyventojų lietuviai. Bet neliesdami paties miesto gyventojų sudėties, pasižiūrėkime į Vilniaus apylinkes. Patys lenkai net pripažįsta, kad į vakarus ir pietų vakarus nuo Vilniaus lenkai niekur nesudaro nei pusės gyventojų skaičiaus. Į rytus Švenčionių apygardoje irgi nedaugiau. Tuo būdu Vilnius, kurio gyventojai žydai, lenkai ir sulenkėję lietuviai, nuo tikrosios Lenkijos atskirtas plačia juosta, kur gyventojai yra ne lenkai“. Galop latvių laikraštis sako: „Mes turime dorinės teisės palaikyti lietuvių jų siekime at-

gauti Vilnių. Jeigu lenkai gautų Vilnių, tai tuomet jie užsimanys ir Dvinską sau paimti. Latviams reikia stengtis gerai sugyventi su savo kaimyne ir giminaite lietuvių tauta ir paremti jos teisingus reikalavimus. Iš čia matyt, kad latviai jau pradeda suprasti lenkų statomas savo kaimynams pinksles ir pradeda atsipeikėti nuo lenkų įskiepyto kvaitulio.

U ž s i e n y.

Rusai prieš lenkus. Maskvos valdžia išleido į kareivius ir darbininkus karštą atsišaukimą, kuriame kviečia narsiai kovoti su lenkais — pavergėjais. Atsišaukime nurodoma į tai, kad lenkai pastatė tokius reikalavimus, kuriuos priėmus, Lietuva, Gudija, Ukraina ir daugelis milijonų tikrų rusų pakliūtų į lenkų verguę. Tų kraštų gyventojų likimas laimė būtų atiduota į blaury lenkų žandarų rankas. Toliau atsišaukime sakoma, kad rusai pripažįsta Lenkijos nepriklausomybę ir tikrai norėję su ja susitaikinti, bet lenkų imperialistai pasiūlė tokias nežmoniškas sąlygas, nežančias žmonėms skaudžią verguę, kad nieko nebelieka daugiau rusams, kaip imtis ginklo ir apginti savo kraštą nuo pašpūtėlio lenko.

Lenkų ginklo laimėjimai. Mūšiuose su bolševikų kariuomene nuo balandžio 25 d. ligi gegužės 1 d. lenkai griasi paėmę 25 tūkstančius rusų belaisvių, 170 armotų, 418 rankinių kulkosvaidžių, 2 šarvuotu traukiniu, 2 šarvuotu automobiliu ir daug kito kio grobio. Lenkai sumušę bolševikus slenka gilyn į Ukrainos žemę Kijevo link.

Ukrainiečių atstovas Ryme įteikė popiežiui raštą, kuriame labai nusiskundžia lenkais, kurie be tikros kaltės laikę kalėjime arcivyskupą Šeptickį, korę ukrainiečių unijotų kunigus, išvaikę seminariją ir kopyčią pavertę pasilinksminimo vieta.

Belgų teisingumo ministeris pripažino moterims teisę būti advokatais (bylų vedėjomis bei gynėjomis) ir įsakė valdžios įstaigoms nekliudyti moterims eiti advokatų pareigas.

Del lenkų atėties. Lenkų valdžios nenoras taikintis su bolševikais ir tolymesnis karo tęsimas pradeda bauginti išmintingesnius lenkus. Vienas žymus lenkų mokslininkas nurodo, kad toks lenkų elgesys gali būti pražūtingas visai Lenkų valstybei. Lenkus gali ištikti tokios pat nelaimės, kaip ir Rusus, kai 1916 m. caro valdžia atmetė vokiečių pasiūlymą taikintis. Lenkų padėtis dabar, anot to profesoriaus, daug kuom primena Rusijos padėtį prieš revoliuciją. Maisto ištekčiai nuolat mažėja, kainos auga diena iš dienos. Visa tai kelia neapykantos ir gali atvesti į sukilimą, kuris su nieku nebesiskaitys.

Karo pasekmės Europoj. Didžiojo karo metu, nuo 1914 m. ligi 1919 m., Europos valstybės prarado 35 milijonus žmonių. Prieš karą buvo 5 milijonai daugiau moterų, neg vyrų, o dabar gi yra 15 milijonų moterų daugiau, negu vyrų. Europoje karo metu labai sumažėjo gimstančių skaičius ir baisiai išsiplatino džiova.

Estų vyriausybė pasiūlė rusams pataisyti du tūkstančių garvežių, jei bus mokama už kiekvieno garvežio pataisymą po 12 tūkstančių rublių auksu. Tą darbą atliktų penkios didžiosios dirbtuvės Revely. Maskvos vyriausybė tą estų pasiūlymą svarsto.

Vokiečiai ir Suomiai. 1917 m. pavasarį Suomiai, nebegalėdami atsilaikyti prieš bolševikų skverbimąsi Suomijos gilumon, paprašė pas Vokiečius pagalbos. Vokiečiai sutiko ir padėjo Suomiams išsivaduoti nuo rusų bolševikų. Dabar vokiečiai reikalauja iš suomių atlyginti už suteiktą pagalbą 127 milijonus markių.

Rusai prieš lenkus. Gautomis iš Maskvos žiniomis, Rusai spiečia visas savo pajėgas prieš lenkus, kurie veržiasi į Ukrainą. Ūpas prieš lenkus Rusijoje

labai pakilęs. Tuo tarpu bolševikam sunku atsilaikyti prieš lenkus dėl blogo susisiekiimo ir kitų priežasčių. Rusai tikis sumušti lenkus.

Turkų padalinimas. Prieš Didįjį karą Turkų valstybė turėjo apie 35 milijonus gyventojų, kurių dauguma buvo ne turkai. Dabar tie kitataučiai atskiriami nuo Turkijos ir Turkų valstybė atėityje turės tik 9 milijonus gyventojų. Turkų žemes dalimis teks Graikijai, Italijai, Prancūzijai Anglijai ir Armenijai.

Denikino armijos likučiai apie 60 tūkstančių žmonių pasidavė bolševikams į pietus nuo miesto Soči Juodosios jūros pajūry. Kita Denikino kariuomenės dalis perėjo lenkų frontą ir dabar ji lenkų nuginkluojama.

Oficialinė dalis.

Armijos teismas teisiamaajame posėdy nagrinėti skiria:

1920 m. geg. 12 d. kareivių Geršo Geršūno Jokubo Bilostockio, kaltinamu 51 Baudž. Stat. str. ir 160 Karo Baudž. Įst. str. byla.

1920 m. geg. 28 d. kareivio Kostanto Mikulskio, kaltinamo 1 d. 160 Karo Baudž. Stat. str., byla.

1920 m. birž. 2 d. kareivių Zigmo Česnio ir Prano Siurkaus, kaltinamu 128, 131 ir 279 Karo Baudž. Stat. str. ir 4 ir 5 p. p. 1 d. 586 B. Stat. str., byla.

Vyr. Leitenantas Budrevičius

Armijos Teismo Sekretoris.

Viršilų ir puskarininkių algos. Kareiviai, kurie turi viršilų, jaunesniųjų ar vyresniųjų puskarininkių laipsnius, nors ir neužėmę etatinių vietų, gauna algas pagal laipsnį.

Tokių viršetatinių vietų (§ 1) gali būti ne daugiau 300% etatinių.

L. K. Įs. Nr. 313.

Puskarininkių savanorių įstatymas. Visi puskarininkai, atitarnavę privalomą laiką, turi teisės prašyti palikti juos tarnyboje savanoriais.

Dalies vadas savo atsakymu, tarpininkaujant kuopos, batarėjos eskadrono arba komandos vadui, turi teisės palikti puskarininkį savanorį tarnyboje.

Kiekvienoje kuopoje, batarėjoje ir eskadrone gali būti du savanorių puskarininkiu; kiekvienoje komandoje vienas; be to pulko trimičiai, pulko ūkvedžiai. Štabuose gali būti 2 raštininku savanoriu.

Palikti pulko įsakymu, tarnyboje savanoriai puskarininkai gauna algos 50% daugiau negu etatais skiriama užimamai vietai. Be to duodama vienlaikinė pašalpa už kiekvienus 5 metus: ištarnavę savanoriais 5 metus gauna 1000 auksinų; ištarnavę 10 metų — 1500 auksinų; ištarnavę 15 metų gauna 2500 auks. ir toliaus už kiekvienus 5 metus savanoris puskarininkis gauna po 2500 auksinų.

Žmona gauna dovanai maistą kareivio davinio didumo. Ištarnavusiems 15 metų ir atsistatydinusiems valdžia aprūpina, kiek galėdama, tinkama valdine ar private tarnyba.

Kiekvienas, pasilikęs tarnauti, turi ištarnauti ne mažiau vienu metų.

L. K. Įs. Nr. 313.

Atsiųstos Redakcijai knygos!

Lietuvos Mokykla. Laikraštis mokymo ir auklėjimo dalykams Pr. Dovydaičio leidžiamas. Anturų 1919 metų I-ji knyga, 184+56 pusl. Kaune 1919 m.

The Litanian Booster March, 1920. Nr. 3.

Pagal M. Gogolį sukeveržiojo Šalda-Balda. **Piršlybos.** Komedija 2-se veiksmuose. 52 pusl. Spauda „Lietuvos“ Chicago, Ill. 1912 m.

Matulaitis M. D. Namų ir ypatos higiena. 32 pusl. Susivienijimo Liet. Amerikoje leidinys 37.

Parašė kun. V. Kulikauskas. Krikščionystė ir moteris. 16 pusl. Kaina 5 c. „Tikybės ir Doros“ leidinys. Chicago, Ill. 1918 m.

Kun. L. Vaicekauskas. Gims tautos Genijus. Drama II dalyse. 56 pusl. „Draugo“ spauda. Chicago, Ill. 1919 m.

Pagal M-rs parašė J. G-žis. Dievo žmogus. Apsysaka iš darbininkų gyvenimo. 64 pusl. „Keleivio“ spauda ir turtas. So. Boston, Mass. 1908 m.

P. Rusiecki. Dlaczego żołnierz polski przychodzi do Litwy. 24 pusl. Kowno 1920 r.

Į kovą už laisvę arba ką neša mums lenkai? 12 pusl.

VIENYBĖ

Pažangos, apšvietos ir darbo žmonių dienraštis.

Leidžiamas „Vienybės“ Dienraščio Bendrovės įkurtos New Yorko valstybės įstatymais Amerikoje. Čionai įeina vienas seniausių Amerikos Lietuvių tautiškųjų savaitraščių, gyvuojantis 36 m.—„Vienybė Lietuvių“. Didžiausia sankrova knygų spausdintų Amerikoje, Prūsijoje ir Lietuvoje.

Laivakorčių agentūra per geriausias laivų linijas ir pigiausiomis kainomis.

Legalių dokumentų paruošimas Lietuviams, gyvenantiems Amerikoje ir Lietuvoje, kurie turi savo mantą ar reikalus Amerikoje.

Pinigų persiuntimas ir išmainymas dienos kursu ir visokių šalių moneta.

Rankraščių autoriams spausdinimas į knygas patogiausiu susitarimu.

Susirašinėjimas asmeniškai ir visuomeniniams reikalais tarpe lietuvių gyvenančių abejose Atlanto jūrių pusėse. Vientaučiai! Kuomet pasieksite Amerikos, Tamstos rasiite mūsų įstaigą ant Amerikos slenkščio. Todėl išsikirpkite mūsų adresą ir giliai pasidėkite, kad visokiuose reikaluose galėtumėt su mumis jau iš anksto susirašyti ir brolišką patarnavimą iš mūsų pusės turėti.

Adresas: Dienraštis „Vienybė“, 193 Grand Street, Brooklyn, N. Y. U. S. A.

Redakcijos atsakai.

Jonui Rožui. Mobilizacijos dalykai, kol neatina tam tikras laiškas, laikraščius neskelbiami ir šlap žinių apie tai niekam nesuteikiama.

Kareiviui 9 p. (pavardė neišskaitoma). Tamsta sunkiai (o gal ir teisingai) kaltini suėmimo komiteta, bet nepasirašai, todėl ir su Tamstos skunda nieko negalime daryti.

Skaitykite ir platinkite „Varpo“ B-vės leidžiamus laikraščius!

„Lietuvos Ūkininkas“

Valstiečių Sąjungos laikraštis, yra geriausias valstiečių arba darbo žmonių gynėjas, nes jis drąsiai kelia aiškštėn krikščionių demokratų ir visų kitų naudotojų šūnybes. Kaina metams 24 auks., pusei metų — 12 auks., trims mėn. — 6 auks.

„Darbas“

Socialistų liaudininkų demokratų laikraštis, nieko nesibijodamas rašo teisybę ir rimtai kritikuoja visų engėjų darbus, rodydamas darbo žmonėms tikrąjį kelią į laimę ir gerovę. Kaina 48 auks., pusei metų — 24 auks., trims mėn. — 12 auks.

„Varpas“

Politikos, mokslo ir kultūros mėnesinis laikraštis. Tai yra vienintelis laikraštis Lietuvoje, kuris gvildena svarbiuosius politikos, mokslo ir kultūros dalykus. Kaina metams 24 auks., pusei metų — 12 auks., trims mėn. — 6 auks., vienas numeris — 3 auks.

Kreipkitės šiuo adresu: Kaunas, Laisvės Alėja Nr. 60.

Skaitykite ir platinkite didžiausį Lietuvoje dienraštį

LIETUVA.

Lietuva išeina kasdieną, išskiriant dienas po sventadienių.

Lietuvoje uoliai glnama Lietuvos nepriklausomybė.

Lietuvoje daugiausia rašoma žinių apie valdžios darbus.

Lietuvoje paduodama visi valdžios įsakymai, parėdymai, nauji įstatymai ir t. t.

Lietuvoje paduodama valdžios žinios, paimtos iš pirmų šaltinių.

Lietuvoje greičiausia paduodamos viso pasaulio telegramos.

Lietuvoje rašo žinomiausieji Lietuvos publicistai (laikraštininkai).

Lietuvos kaina: metų ketvirčiui 30 auksinų, 1 mėnesiui 10 auksinų.

LIETUVOS adresas: Kaunas, Totorių g. 14 Nr.